

Lakialoite LA 14/2025 vp

Atte Harjanne vihr ym.

Lakialoite laiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tässä lakialoitteessa ehdotetaan ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 11 §:n muuttamista.

Aloitteessa ehdotetaan säädettäväksi velvollisuus toimittaa valvovalle viranomaiselle ennakoilmoitus vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista aikavälillä, joka alkaa ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisesta ja päättyy ennakkoäänestyksen alkamiseen.

PERUSTELUT

Vaalirahoituslain (273/2009) 11 §:n mukainen vaalirahoituksen ennakoilmoitus on ehdokkaille vapaaehtoinen. Avoin ja oikea-aikainen tieto ehdokkaan rahoituspohjasta edistää vaalien luotettavuutta ja läpinäkyvyyttä, lisää kansalaisten luottamusta poliittiseen järjestelmään ja vahvistaa demokratiaa.

Lain säätämisen jälkeisissä vaaleissa vain murto-osa ehdokkaista on kuitenkin tehnyt ennakoilmoituksen. Tämä on jättänyt äänestäjät ja median vaille tärkeää tietoa ehdokkaan taloudellisista tukijoista ja rahoituksen taustoista ennen äänestyksen alkua.

On selvää, että ennakoilmoituksen ja vaalien jälkeen annettavan ilmoituksen välillä voi olla merkittäviäkin eroja aivan ymmärrettävistä syistä. Siitä huolimatta etukäteinen tieto rahoituksen kokoluokasta ja pääasiallisista lähteistä edistäisi avoimuutta etenkin, kun suuri osa vaalirahoituksesta on tosiasiallisesti kerätty ja tiedossa jo ennen ennakkoäänestyksen alkamista.

Ennakoilmoitusten edellyttäminen on siis paitsi mahdollista myös perusteltua ja tarkoituksenmukaista. Menettely on ehdokkaille jo nyt hallinnollisesti erittäin kevyt.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Lakialoite LA 14/2025 vp

Laki

ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain (273/2009) 11 § seuraavasti:

11 §

Ennakkoilmoitus

Ehdokkaan on toimitettava valtiontalouden tarkastusvirastolle ennakkoilmoitus, joka sisältää suunnitelman vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista. Ennakkoilmoitus on annettava aikavälillä, joka alkaa siitä, kun vaalipiirilautakunta on laatinut ehdokaslistojen yhdistelmän, tai presidentinvaalissa, kun oikeusministeriö on laatinut ehdokasluettelon, ja päättyy ennakkoäänestyksen alkaessa.

Ennakkoilmoituksen tulee noudattaa 6 §:ssä säädetyn vaalirahoitusilmoituksen rakennetta soveltuvien osin.

Ennakkoilmoituksen toimittamisesta vastaavat lisäksi presidentinvaalissa ehdokkaan asettanut puolue ja ehdokkaan asettaneen valitsijayhdistyksen vaaliasiamies tai tämän varamies.

Valtiontalouden tarkastusvirasto julkistaa ennakkoilmoitukset viipymättä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026.

Helsingissä 14.5.2025

Atte Harjanne vihr
Tiina Elo vihr
Inka Hopsu vihr
Veronika Honkasalo vas
Saara Hyrkkö vihr
Päivi Räsänen kd
Miapetra Kumpula-Natri sd
Pinja Perholehto sd